СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 201. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, пятниця, 29-го серпня 1947. No. 201. JERSEY CITY and NEW YORK, Friday, August 29, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЛЕҐІОН ЗА СТВОРЕННЯ В ЕВРОПІ ЗАБОРОЛА ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ

Ню Йорк, 27 серпня. — У передодень отворення 29 конвенції Американського Леґіону зїхалося до Ню Йорку приблизно 200,000 ветеранів першої й другої світової війни, членів Леґіону і їх родин. Передконвенційні комісії вкінчили свою працю, а так само й екзекутивна рада відбула своє передконвенційне засідання. Зі засідання ради оприлюднено деякі проєктовані резолюції, які мають бути предявлені конвенції, що заступає 3,200,763 зорганізованих членів. Одобрено між ін. резолюції з домаганням негайного скликання надзвичайної сесії конгресу та з висловом погляду, що Америка потребує 1,750,000 людей до повітряної армії. Одна з резолюцій кладе головний натиск на підтримку Пляну Маршала й висловлює домагання, щоб у такий спосіб створити зі Західної Европи заборолo проти комуністичного саботажу.

Отворення конвенції припало на четвер 28 серпня з відповідною, наперед складеною програмою парад та нарад у Медисон Сквер Гарден, де поміщається 20,000 людей. В год. 11.45 перед пол. відбувся передконвенційний концерт, а само отворення командантом Павлом Ґ. Ґрифитом припало на год. 12.30. Після цього наступили привітні промови таких гостей, як губернатора нюйорського стейту Тамеса Е. Дюія, посадника міста Вилйема О'Двайєра. Потім пішли маніфестаційні точки дуже складної програми. На промовців запрошено ще полевого маршала вайканта Ґаролда Александра, генерал-губернатора Канади, й секретаря флоти Джеймса Форестала. Окремо відбуваються засідання Жіночої Секції — Вименс Оксиліярі — якої предсідницею є пані Нортон Н. Перл. Паради різних стейтових організацій відбуваються після засідань, а головний похід призначений на суботу. Він триватиме 12 годин.

„КВОДДІ ПЛЯН" НЕ ПРИЙНЯТИЙ.

Істпорт, у стейті Мейн, 27 серпня. — Адміністрація Воєнних Маєтків вирішила, що „Плян Кводді", для створення великого осередка для часового приміщення скитальників з Европи на те, щоб їх вишколити на промислових робітників, не є практичний. Адміністрація прийшла до висновку, що плян має характер промисловий, а не виховний та гуманітарний і тому його відкинула.

ДВА БІЛЬЙОНИ РІЧНО НА НАУКОВІ ДОСЛІДИ.

Вашингтон. — Відважну програму для наукових дослідів предявила президентові Труманові ним самим наставлена Рада для Наукових Дослідів. Коли б цю програму здійснити, то річні видатки на її переведення досягнули б суми двох більйонів долярів. В році 1957 ця сума виносила б один відсоток усіх краєвих приходів. Половина з пропонованих видатків була б використана федеральним урядом, а друга половиня стейтовими та мунисипальними чинниками. Програми не можна відразу рушити змісця тому, що є недостача наукових сил. Повну програму можна буде розвинути щойно в 1957 р. Для порівнання комісія згадує видатки Советів на подібні цілі.

РУХОМЕ НАВОДНЮВАННЯ ДЛЯ ФАРМ.

Ланкастер, Пенсилвенія. — Власник варстату для направок Елмер Зимерман придумав легкий спосіб постачання штучного дощу для наводнювання тютюнових піль. Він збудував на старім авті велику скриню, причепив до неї відповідний мотор, набирає гумовою рурою води з потока і везе її в околицю тютюневих піль, коли нема дощу. При помочі мотора вода витрискує на далекі простори і наводнює поля. Винахід такий практичний, що сусідні фармері винаймають його скриню на години і рятуються перед посухою.

ЮНІї ЗГОДИЛИСЯ НА ДОПУЩЕННЯ ФІЛЬМОВОГО ПРОМИСЛУ ДО НЮ ЙОРКУ.

Ню Йорк. — За посередництвом посадника міста О'Двайєра 13 провідних робітничих юній підписали умову, що вони впродовж найближчих 5 літ не будуть викликувати юрисдикційних страйків, коли б так місто Ню Йорк стало осередком фільмової продукції. Всі дотеперішні спроби наладнати юрисдикційні страйки в фільмовій індустрії у Голивуді показалися безуспішними й тому тамошні продюсери рішили покинути Голивуд і шукати пристановища деінакше. — З Лос Анджеліс звідомляють, що конгресова підкомісія, яка прослідиюує причину безупинних юрисдикційних страйків, викрила, що там є диктатор, який наказує юніям виходити на такі страйки. Диктатуру створено при комбінації кількох юній, котру називають в скороченні від початкових букв ІАТСЕ. Нюйорський контракт не буде мати безпосереднього впливу на юрисдикційні страйки в Голивуді.

У Ню Йорку є малі продюсери фільм і тому тут є вже готові робітні для поширення фільмової індустрії.

Президент Труман виїде до Бразилії на цілий тиждень

Вашингтон, 28. серпня. — У неділю, 31. серпня, в год. 9. ранку президент Труман зо значним почотом виїде літаком Індепенденс на закінчення Міжамериканської Конференції в Ріо де Жанейро у Бразилії і буде приявний на підписанні оборонного договору Американської гемісфери у вівторок, 2. вересня. Після того президент залишиться в Бразилії аж до святкування 125 літної річниці Незалежности Бразилії, яка припадає на 7. вересня. Програма побуту президента в Бразилії дуже багата і її ще не оприлюднено в подробицях. Після гостювання у Бразилії президент повернеться домів на воєннім кораблі. По дорозі вступить до кількох островів на відвідини.

ПЛЯН ОБОРОНИ ЗАХІДНОЇ ПІВКУЛІ ВПОВНІ ОДОБРЕНИЙ.

Петрополіс, Бразилія. — В комісії ч. 3 Міжамериканської Конференції одобрено одноголосно оборонний плян для Американської півкулі, вироблений Злученими Державами. Збережено ненарушеною точку Злучених Держав, в якій сказано, що такі держави, які не схочуть приступити до оборони зо своїми арміями, будуть обовязані підтримувати оборону при допомозі економічних засобів. В засаді жадна держава не буде невтральною на випадок агресії. Спротив Арґентини проти вирішування засобів оборони двома третинами голосів, упав, коли вона виявила свій плян, щоб вирішувати це одноголосно. Оборонний договір вимагає солідарности держав на випадок агресії як зза моря так теж і на випадок агресії якоїсь американської країни. З начерку оборонних проєктів на мапі виходить, що оборонна лінія на заході сягатиме аж до 24 ступня західної географічної довжини, а на схід до 90 ступня довкруги Південної Америки. На півночі оборона обіймає теж і Ґренляндію, а на всякий випадок оборонні лінії потягнені від одного бігуна до другого.

РОСІЯ РОЗБУДОВУЄ ПОВІТРЯНУ АРМАДУ З ПРУЖИНОВИХ ЛІТАКІВ.

Вашингтон. — Чарлс Лусі, кореспондент синдикату Скрипс-Гаверда, звідомляє на основі вістей з достовірних джерел, що Советська Росія звернула всі свої зусилля на розбудову велетенської повітряної армади, складеної з літаків, порушуваних пружинами. Відповідні винаходи дістала Росія він німців після війни. Розбудова плянована на таку велику скалю, щоб випередити всі інші держави в повітряній війні.

АМЕРИКА ДАСТЬ ПОМІЧ ЕВРОПІ ОПЕРТУ НА РЕАЛІСТИЧНИХ ПІДСТАВАХ.

Вашингтон. — Діючий секретар стейту Роберт А. Ловет оприлюднив загальні умови, на яких Америка піде на допомогу Европі, складену на вимогах Пляну Маршала. Ця допомога буде „поміркована й реалістична". Ловет не виявив висоти допомоги в долярах, одначе згадав, що допомога повинна зменшуватися кожного року.

Під час пресової конференції підсекретар стейту не дав себе втягнути в дискусію над подробицями, а обмежився лише до виявлення загальних засад.

НЕ БУДЕ ЗМІН УМОВ АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОЗИЧКИ.

Вашингтон. — Секретар скарбу Снайдер виявив на пресовій конференції, що вже покінчено розмови в справі змін в договорі про англо-американську позичку і підчеркнув, що ніяких важних змін не буде. Пороблено лише поправки до тексту умови в такім напрямі, щоб умови були більше гнучкі.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКА НА МІСЦЕ БРИТАНСЬКИХ ДО ГРЕЦІЇ.

Вашингтон, 27. серпня. — Між американськими й британськими урядовцями ведеться дискусія над тим, що зробити після того, як англійські війська покинуть Грецію. Тепер там є 3,000 британських вояків і вони не творять дійсної сили, лише дають номінальну охорону в імені Великої Британії. Британців було там давніше 10,000, але після того, як британський уряд проголосив, що вибирається з Греції і на місце його прийшла Америка з своєю допомогою, ця сила змаліла до 3,000. Тепер департамент стейту дістає домагання, щоб вислати в Грецію американські війська на місце британських.

Московське радіо про „чужинецьких шпигів" в Советах

Лондон, 27. серпня. — Юнайтед Прес передає осторогу московського радія перед великим числом чужинецьких шпигів у Советському Союзі, яких надсилають капіталістичні країни. Нікуди інде, говорено через радіо, не висилають капіталісти стільки шпигів, агентів та саботажників, як до Советів. Радіова промова мала бути базована на статті п. н. „За большевицьку осторожність", яку помістив журнал „Пропаґандист і Аґітатор". Було б злочинним і невідповідальним, кажеться у статті, припускати, що в сучасних обставинах боротьба за осторожність не є наглою. Зокрема звертається увагу воякам, що є за границями Советів і сходяться з чужинецьким населенням, між яким „є цілком певно ворожі елементи", які стараються позискати довіря у советських вояків для своїх „кримінальних цілей".

ЗВІДОМЛЯЮТЬ ПРО ДОБРІ ЦУКРОВІ ЗБОРИ В УКРАЇНІ.

Москва, 27. серпня. — Асошієйтед Прес доносить з Москви, про звідомлення часопису „Правда" з Києва, що цьогорічні цукрові жнива в Україні будуть вчетверо кращі ніж в 1946 році. Часопис каже, що Україна, яка дає СССР найбільше збіжжя, дасть теж і найбільше цукру, бо засаджено буряків на 284,000 акрів більше ніж в минулому році. Україна продукувала бурякового цукру на 20% більше ніж Злучені Держави.

ЗАЛІЗНИЦІ В ПОЛЬЩІ КОНТРОЛЬОВАНІ СОВЄТСЬКИМИ УРЯДОВЦЯМИ.

Франкфурт (Німеччина), 25. серпня. — Польська пресова агенція доносить, що вся адміністрація залізниць у Польщі є під тісною контролею Советів. В кожній залізничій дирекції та по всіх залізничих вузлах советські урядовці, звичайно в ранзі полковників яких слово є для польських залізничників приказом. З Польщі далі вивозять до Росії добрі й нові залізничі вагони. На їх місце прибувають старі й знищені советські вагони. Таким способом вивезено до Советів до 5,000 вагонів. Теж поперероблювано многі шляхи на широкоторові, як це є в Советах. Між іншим, так є зі шляхом Краків-Перемишль-Львів. Тими шляхами перевозять головно польське вугілля до Советів.

РАДА БЕЗПЕКИ ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВ „НА ВАКАЦІЯХ".

Лейк Соксес, 27. серпня. — Рада Безпеки, як кажуть, теж потребує відпочинку і тому дістане „десять днів вакацій". Та ці „вакації" будуть властиво не відпочинком, а підготовкою до нарад Асамблеї Обєднаних Держав, що скоро начнуться. Остання справа, яку ще треба Раді Безпеки полагодити перед вакаціями, є спір Єгипту з Великою Британією. Та що його ніяк не годні полагодити, бо нема щодо цього згоди між делегатами, то відішлють цю справу назад до партій, що спорять, щоб вони самі дійшли між собою до згоди. Польща і Сирія є одначе проти такого вирішення.

ЗАЯВЛЯЮТЬСЯ ЗА ПАЛЕСТИНСЬКУ КОНФЕДЕРАЦІЮ.

Женева, 27. серпня. — Спеціяльний Комітет Обєднаних Держав для Дослідів над Палестиною заявився шістьма голосами проти чотирьох за Палестинську Конфедерацію, але з тим, щоб „держави" визнали „центральну економічну адміністрацію". Не було згоди щодо повної незалежности. Зате всі члени Комітету погоджуються, що поділ Палестини на дві цілком незалежні держави є непрактичним.

КОАЛІЦІЙНИЙ КАБІНЕТ В ГРЕЦІЇ

Цальдаріс під впливом американських представників відступив від однопартійного кабінету і тим злагодив крізу.

Атени (Греція), 28 серпня. — Премієр Константин Цальдаріс згодився на творення міністерського кабінету з різних партій і відступив від свого пляну однопартійного кабінету з самих тільки членів народньої (правої) партії, в якому він мав бути премієром. У новому широкому кабінеті мав би тепер бути премієром хтось другий, людина більш невтральна, а Цальдаріс задержав би міністерський портфель. Цальдаріс теж відкликав публично свій закид, неначе б американці мішались у внутрішні справи Греції. Цей закид звернув він був проти Двайта П. Ґрисволда, голови американської допомогової місії до Греції, та американського амбасадора, Линколна МекВіґа, які докладали усіх старань, щоб в грецькім кабінеті були заступлені всі політичні течії, бо це, як вони твердять, буде ліпше для самої Греції, як і допоможе країні дістати зі Злучених Держав більшу допомогу. Ліберали заявили, що не возьмуть участи теж і в поширенім кабінеті, якщо їхній провідник, Темістолес Софуліс, не стане премієром.

ВОЄННІ ОБМЕЖЕННЯ В БРИТАНІЇ.

Заводять „економію стану облоги".

Лондон, 27 серпня. — Уряд Партії Праці, щоби перемогти економічні та валютові трудноші, взявся за воєнні економічні обмеження, якими обнято в першу чергу харчі, а далі подорожування до чужих країн та їзду автомобілями для розривки. Таким чином думає уряд заощадити яких $912,000,000 річно і зменшити на цю суму річний дефіцит, який виносить 600 мільйонів фунтів штерлінґів. Найгірше, як кажуть, дасться відчути зменшення мясної пайки. Тепер припаде на особу тижнево тільки така пайка мяса, що коштує приблизно 20 американських центів. Обіди, що коштують понад 45 центів, будуть зменшені в порціях на 15%.

ҐРОМИКО ПРОТИ ОБМЕЖЕННЯ ВЕТА.

Лейк Соксес, Ню Йорк, 27 серпня. — Гершел В. Джансон, заступник американського делегата в Раді Забезпеки Обєднаних Держав, підніс на нарадах Ради справу вета, прислугуючого великим потугам. Він пробував від імені Злучених Держав довести до якоїсь модифікації в уживанні цього вета, а властиво до точного його здефінювання, коли і в яких справах його вживати. Ішло про те, щоб не вживати його бодай в справах звичайної процедури, як це роблять советські представники, чим гамують полагоду різних важних міжнародніх проблем і конфліктів. Андрей Ґромико, советський представник в Раді Забезпеки, накинувся за це на американського представника мокрим рядном, кажучи, що це є ревізія Чартеру Обєднаних Держав та що до цього ніколи не прийде.

ТРИ МІСЯЦІ НАРАД АСАМБЛЕЇ О. Д.

Лейк Соксес, 27 серпня. — Триґва Лі, генеральний секретар Обєднаних Держав, заповідає, що Асамблея Обєднаних Держав, що збереться 16 вересня на наради, радитиме приблизно три місяці. Лі каже, що вона має обговорити до 60 важних справ та висказатись у таких проблемах як: вета, Палестини, Греції, Індонезії, Міжнародного Банку і т. п. Замітне, що Юґославія домагається, щоб до аґенд Асамблеї долучити справу „калюмній", звернених проти чужинецьких держав, а поширюваних пресою та одиницями.

ПАКІСТАН НЕЗАЛЕЖНИЙ!

Женева (Швайцарія), 27 серпня. — Що Пакістан, нову британську домінію в Індії, вважають незалежною державою, пізнати, між іншим, по тім, що її одноголосно принято в члени Харчевої й Агрикультурної Організації Обєднаних Держав, яка складається з самих представників самостійних держав.

ВЕДЕМЕЄР В КОРЕЇ.

Сеуль (Корея), 27 серпня. — До Кореї прибув ген. Алберт С. Ведемеєр, висланий президентом Труманом до Китаю та Кореї з місією „провірити факти". Ведемеєр заявив журналістам, що він хоче зібрати інформації щодо усіх проблем, які відносяться до американської адміністрації, зглядно, які треба американцям розвязувати. Він переговорював уже ці справи, економічні й політичні, з американськими військовими й цивільними знавцями і представниками, а тепер буде мати розмови з корейськими представниками. Корейці, кажеться далі, дуже цікаві, що скаже на місію Ведемеєра Москва, як теж, що саме зарекомендує генерал у Вашинґтоні.

Це, що тепер діється в Кореї під советською адміністрацією, є нічим іншим, а такою советською агресивністю, яку вони проявили в Румунії, Болгарії, Юґославії, Польщі й т. д.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Загряницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$5.25	Six months	$6.25
На три місяці	$2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СКАНДАЛ З НАСИЛЬНОЮ РЕПАТРІЯЦІЄЮ

„Українці та кавказці, що станули зі зброєю в руках проти Совєтів у часі війни не з любови до Гітлера, але в надії, що здобудуть державну незалежність, заслуговують на наші симпатії, а не на повільну смерть у совєтських концентраційних таборах через нашу свідому неохоту заглянути правді в очі".

Так кінчить Вилйем Генрі Чемберлин свою статтю п. н. „Скандал з насильною репатріяцією" в тижневику „Ди Ню Лідер" з 23 серпня б. р. У цій статті він не займається спеціяльно українськими чи кавказькими скитальцями, але взагалі скитальцями в Европі, яких, таким чи іншим способом, ще й тепер силують вертати до Совєтів.

Автор дивується, як це могло статись, що американці могли зобовязатись помагати НКВД виловлювати скитальців і висилати їх силою до Совєтів на невільничі роботи в концентраційних таборах. Це зобовязання перебрали від імени Злучених Держав ці, що підписували договір у Ялті. Так сталось, що в тому самому часі, коли уряд Злучених Держав не був навіть зацікавлений в цьому, чи якийсь американець захоче по війні вертати до Америки чи ні, він перебрав на себе негідне зобовязання виловлювання совєтських збігців. Ще заки Злучені Держави пішли війною проти Гітлера, каже Чемберлин, в Америці говорено, що як на Америку націсти фізично не напали б, то вона зістала б скорумпована морально в такому світі, в якому націсти панували б над Европою. Ось такий моральний упадок видно тепер в Америці з іншої причини, себто з цього, що приходиться їй у світі разом жити зі Совєтами і знижуватись до моралі совєтської диктатури.

Слово Чемберлина звернене до американців. Ми, каже він, повинні стидатись, що не встоялись при своїх принципах та ідеалах і не мали найменшого впливу на Совєти, щоб вони злагіднили свою політику і поводились хоч трохи по людяному. Але на ділі це критика цього американського уряду, що давав згоду на догоду в Ялті, наслідком якої відбувались потім такі сцени у скитальчих таборах, що американські вояки впадали до церкви в часі богослуження і витягали звідтам чоловіків, жінок і дітей, бючи їх прикладами крісів і так впаковуючи на трохи, щоб їх віддати совєтській владі. Так було, наприклад, в Кемптен, в полудневій Баварії, в серпні 1945 р. Чемберлин каже, що американському старшині, що проводив цею виправою, не подавали потім в старшинській менажі руки і його бойкотували.

Усе це нагадує Чемберлин, бо доходять відомості, що деякі урядовці, що заряджують скитальчими таборами, ще й тепер „ведуть війну нервів" і так пробують змушувати скитальців вертати „на батьківщину, де немає ні права, ні свободи". Іншими словами, ще далі діється те, що було за УНРРА. „Наше поведення з нещасними ДІ ПІС було жорстоким і невдалим" пише Чемберлин і це треба негайно направити.

Третя фаза української іміграції

З прибуванням свіжих українських імігрантів після останньої війни починається третя фаза української іміграції в Злучених Державах. Що це буде справжня іміграція, можна заключати з енергійних старань президента Трумана, уряду та широких кол американського громадянства, щоб допустити до Америки 400,000 імігрантів із скитальщини впродовж чотирьох років. Як таке станеться, тоді прибуде до Америки теж і більше число з нової української европейської еміграції.

Перша фаза, яку можна назвати зарібковою іміграцією, обіймає часи до першої світової війни. Друга фаза, тобто іміграція після першої світової війни, мала виразний політичний характер. Третя фаза обіймає іміграцію, викликану різними причинами і в різних обставинах, одначе й тут завжде політичний характер, хоч може не в такій мірі, як це було з іміграцією по першій війні.

З історичної перспективи можна тепер відповідно оцінити дві перші фази української іміграції до Америки. На ділі давно вже появилися критичні завваги про першу іміграцію в таких працях, як: Юліяна Бачинського „Українська Іміграція в Злучених Державах Америки", виданій у Львові в 1914 р.; в „Пропамятній Книзі" Українського Народного Союзу з 1936 р., чи в „Ювилейнім Альманаху", виданім з нагоди пятьдесятлітнього ювилею У. Н. Союзу в 1944 році. Про другу фазу, тобто о-цю, що почалася після першої війни, нема ще писаних окремих книжок, хоч її праця та жертви звязані з цілою нашою активністю по першій війні. Кінець цеї фази надходить саме тепер.

Коли йде про поселення іміграції і її американської діяльности, то обі фази треба б схарактеризувати як безпляновi. Ця безпляновість відбилася, і ще далі відбивається, на всій діяльности теперішньої американської громади українського походження. Таке саме може повторитися і з новою українською іміграцією, коли не найдуться такі люди, що придумали б плян її розселення та коли вона не видасть з себе нові сили, охочі й спосібні до до дальшої, уже плянової роботи.

Зарібкова іміграція з 1870-1914 рр. мала характер цілковитої тимчасовости. Наш імігрант хотів тільки заробити гроші й зараз вертатися на рідну землю. Та багато з них не вернулися.

Через війну та події на українських землях більша частина тих імігрантів поселилася в Америці на постійне і почала набирати іншого характеру. Подібний вигляд тимчасовости мала й друга, тобто оця політична повоєнна іміграція. Вона для української громади в Америці, як такої, не придбала майже нічого, бо була зайнята у громадській праці майже виключно допомогою рідному краєві.

У третій фазі слід подумати, щоб виготовити такий плян, який посилив би самих українців в Америці і давав далі видатну поміч українській справі. З припливом свіжих українських сил треба б подумати в першу чергу про плянове їх розміщення. На увазі треба мати умождивлення домашнього життя, пристосованого до громадських потреб колишньої української іміграції, що тепер творить уже українсько-американську громаду.

Загально закидають американцям українського роду, що вони не виробили собі впливу на громадське життя в муніципалах, в стейтах, чи в федеральнім конгресі. За взірець, як мають виглядати такі впливи, вказується на ірландців („айришів"), жидів, скандинавців, чехів чи поляків. При цьому звичайно без розбору йдуть нарікання на „провідників" українського руху в Америці, що вони, мовляв, не подбали в минулому про це або те.

Слід пригадати, що зарібкова українська іміграція прийшла в Америку без ніякого проводу. Первісні українські імігранти не знали часто навіть свого національного імени, а вже про Америку то не мали ніякого поняття. Вони не розуміли ні тутешніх відносин ні громадського життя й жили довгі часи просто ізольовані від інших американців. Так звані „провідники", в перший мірі духовенство, приходили теж, за малими винятками, „на зарібки", як і кожний інший імігрант — селянин чи робітник. Як потворились українські гуртки та більші скупчення, що то їх шумно називали зпочатку „колоніями", а пізніше „українськими громадами", які то слова викликали не раз в рідному краю злуду, бо виглядало, що в Америці українці мають територіяльні організації. Цю фікцію створено мабуть на взірцях, витворених поляками. Тому часто доводиться від неосвідомлених українців чути докори, що стара іміграція не створила в Америці такої сили, яку мають поляки.

Тут треба пригадати, що той самий американський уряд і конгрес спровадили колишніх польських скитальників з 1815 і 1848 з Европи і поселили їх в так званій „Північно-Західній Території", що тепер творить стейти Ілиной і Мишиген з містами Шікаґом та Дітройтом як осередками. Це були самі освічені, цілені люди, хоч і по них нині майже сліду нема. Пізніші польські імігранти поселялися масами на передмістях інших міст, які з часом розрослися і на оці польські передмістя і дали полякам політичну американську силу. Це було легше осягнути, бо польські революціонери, що перші сюди прибули, зробили Польщі й польській справі великий розголос.

Колишня польська іміграція зо скитальщини може бути первовзором для теперішньої української іміграції зо скитальщини лише на стільки, що серед нової української іміграції є багато інтелігентних сил, з яких можуть виробитися провідники в різних ділянках громадського й бизнесового життя. Щойно з приходом значнішого числа освічених сил можна буде й нам говорити про якусь більшу пляновану діяльність, до якої все змагала наша маса, а якої не могла виконати.

Оформлення життя нових імігрантів мусить тепер бути відмінне, ніж було серед українських імігрантів в минулому, бо мусить бути приноровлене до нових економічних, суспільних і комунікаційних відносин в Злучених Державах. Нові часи, що настали, вимагають нових метод і засобів для творення українського життя в Новому Світі. Старша громада українського роду свідома своїх моральних обовязків теж і зглядом нової еміграції. Вона не може байдуже прислухуватися різним нарікання нових людей, головно, коли іде про те, щоб не була загублена справжня ціль, для якої вони приїхали до нового краю. Засада себелюбів: „Моя хата з краю", не повинна тут мати місця. Серед теперішніх американців українського роду є тільки потенціяльних моральних і фінансових засобів, що було б непростимим гріхом занедбати їх при кладенні основ під третю фазу української іміграції на основі досвіду з минулого.

Та найважніше, таки плянова праця у будуччині. Як кого з скитальців не привитано в пристані, чи деінакше, може нас боліти. Та це дрібне в порівнанню з тим, яка жде робота нас усіх, а зокрема нову українську еміграцію, яка покинула рідний край не так ратуючи своє життя, як для дальшої праці для України та її визволення.

Лев Ясінчук.

В австрійському перехресті

Австрія переживає в цей час таке політичне подразнення, як ми його переживали в Польщі в ту пору, грізного в наслідках 1939 р. Тільки, що ми відчували той страх зі Заходу, а Австрія зо Сходу. Політичне положення дійшло тепер в Европі до такої стадії, що в Австрії не можна було гуляти по всіх кутах, не час хилитися то на схід то на захід, не вистачала протяжна гнучка заява в роді тієї, що „ми ні зо сходом, ні з заходом, ми радше становимо поміст поміж сходом і заходом". Недавно „дружню" розмову поміж канцлером держави і провідником австрійських комуністів, що заторкала такі делікатні вимоги, як передачу уряду, а принаймнеше найголовніших міністерських тек у руки комуністів, звів недавно австрійський парлямент до „товариської балачки поміж двома провідниками партій, проведеної безсумнівно при жалюгідних режисерських помилках" — як про це висловився незалежний німецький демократичний орган „Зальцбурські Вісті" у виданні з 5-го липня б. р. І після всяких внутрішних розмов, про які посторонні ледви чи дізнаються, після голосної газетної полеміки про австрійську політику, вважав австрійський міністер закордонних справ за потрібне сказати світові прилюдно, що Австрія не є помостом поміж сходом а заходом; Австрія — це Захід.

Це ясне становище осягнуло відразу наявні наслідки: Америка заявила, що від липня б. р. буде сама покривати кошти своєї окупації в Австрії, а це робить місячно 20 мільйонів долярів, що обмежить завеликі вимоги американських військових та урядників щодо австрійських свідчень, та, що американці будуть платити Австрії за всьо долярами. Ще публична думка не одобрухалася від радощів з приводу такого дарунку, як американці проголосили, що звертають Австрії дотеперішні кошти окупації, а це виносить поверх 388 міл. шилінґів. Розуміється, що господарське положення Австрії скріпилося за одним махом: загрожена австрійська валюта скріпилася, зникла нараз змора про інфляцію, Австрія крім обильної харчевої допомоги від Америки одержить ще відти так потрібне їй вугілля для розвинення її промислу, словом — прихильність з боку американців ставляє державу відразу на ноги, — під господарським оглядом, дарма, що на лівому кінці крик, що нібито Австрія закріпощується американськими доляровими магнатами.

Здавалося, що австрійське синє небо прочиститься. Але нараз почали клубитися хмари на східному кінці. Югославія не перестала домагатися австрійського краю Каринтії, а навіть трапляються пограничні міжусобиці в яких гинуть не тільки слабо озброєні австрійські жандарми, але й британські вояки, що прочищували терен. Після розбиття нарад у Парижі про плян американського керманича закордонної політики ген. Маршала, дотично відбудови Европи, почали совєтські контрольні органи від 3. липня задержувати переізд до Австрії осіб, що хоч мали правильні документи, але мадярські прізвища, чи мадярські місця народження й загалом чужинців, що з правильним документами хотіли переїхати демаркаційну лінію та навіть різні транспорти. Ці останні події затривожили у високій мірі австрійську прилюдну опінію; політичні клюби обох кермуючих партій (людової і соціялістичної) відбувають наради про них, керманичі держави настороженi, тимбільше, що розійшлася поголоска про це, що Молотов і Вишинський мають на днях відбути конференції в Беоґраді й Софії. Важним буде теж рішення для австрійських політиків про те, чи приняти участь в дальшій конференції в справі пляну ген. Маршала, як зважити, що Европа щораз виразніше ділиться на два блоки, а їхня межа перетяла б Европу не на східній границі Австрії, тільки через її „шию", і коли б наступив гострий поділ, то „голова", себто Відень з цілою околицею, міг би відпасти від кадовба, бо ж її фризує окупація.*)

Дещо з українського життя.

Ці останні події насторожують і нас скитальців. Ми не маємо ніяких політичних управнень, ані ніякого голосу в справах політики, але всьо, що не сталось би, вдарить по нас у першу чергу. А тимчасом виїзд з Австрії йде, як по грудах, особливо з французької области, а під ногами стає доволі гарячо.

Незалежно від загроз з приводу великих політичних подій, маємо теж наші клопоти, що нас уже заторкають. У таборі Ляндеку, де скупчується поверх 1,200 українців, трапився випадок дитячого паралїжу й цілому таборові загрожувала карантанна. Але наразі відмежований тільки один „барак", а українські таборові школи припинені. Ходять поголоски, що цей табор має бути загалом скасований, а його мешканці — мали б бути перенесені до Куфштайну. В Куфштайні має українська таборова школа деякі сутички з керманичами таборового шкільництва (англійкою), якій важко міститься в голові, що існують такі різномовні школи, коли в Англії того нема. „Нема, каже керівник школи, бо нема українців. але в Канаді є!"

— Але в Зл. Державах нема, потішає себе керівниця.

— Якщо прийде там більша українська еміграція, то певно будуть, каже управитель української школи.

— То хіба ви будете там міністром освіти, щоб не було, — закінчив наш керівник неприємну розмову.

Дитячий садок у тому таборі існує на інтернаціональній основі; ходять тут діти різних

(Докінчення на 3 стор.).

*) Рада міністрів прийняла запрошення. — Авт.

ПЕТРО ХОРОЛ *Права застережені.*

НА ТЕРНОВИХ ДОРОГАХ СОВЄТСЬКИХ

14)

Через два тижні після мово приїзду — я пішов на загальні збори членів профспілки будівельних робітників. Обговорювано вже друге питання порядку денного: прийом робітників до профспілки. Збори були численні, бо до їх закінчення нікого за ворота не випускали. Порядок прийому в члени був такий: вступаючий розповідав свою біографію, походження, часто у подробицях. Один з присутніх виступав проти, а один за прийом до спілки. Потім відкрите голосування.

Обговорювання питання прийому до спілки Павла Білокопитова. З біографії тут же я довідався, що він працював недавно на ремонті цукроварні у моєму селі, що він є член комуністичної партії. Вступаючий вже був членом союзу, але півроку тому загубив членську книжку.

Виступаючий „проти прийняття Білокопитова заявив, що тепер багато „гублять" книжки тому, що не платять членських внесків, а коли подешевим вступити до союзу знову. Таким він вважав і Білокопитова.

За прийом взяв слово я. Згадав, що Білокопитова знаю з його праці, бо з ним працював, згадав, що він член компартії, її ролю, мудрість „вождя" і т. д., і т. д. Закінчив я питанням „хто підніме руку проти члена партії тов. Сталіна". Охочих голосувати проти не знайшлося і Білокопитов був прийнятий.

Вдячний Білокопитов тут же підійшов до мене і ми вийшли. Намагаючись зважити його й почиваю зближення. Він питає звідки я його знаю, де робив, де жив. Оповідаю. Він „пригадує" і за півгодини — ми старі знайомі. Пізніше він розповідав начальству, що знає мене давно, ще з дому, що я сирота, наймит. „Знав", навіть, мою стару й напівзруйновану хату. Цей живий документ пригодився, щоб ствердити мій фальшивий пашпорт, у якому я був на 4 роки молодший.

Незабаром на будівництві організувався ТСОАВІЯХЕМ. На організаційних зборах обирали правління. Білокопитов на кожних зборах любив виступати по кілька разів. Перед зібраними, серед яких, як завжди, були агенти ГПУ, керівники й співробітники особливого та спеціяльного відділів та члени районової партійної організації, Білокопитов висунув мене на провідника нового товариства. Він сказав, що знає мене з дому ще з дитячих років, що я сирота і перед присутніми позитивно мене характеризував. Мене обрали головою цього товариства й з того часу я став „позапартійний більшовик". Мені стала відкрита дорога, всюди за мене партійна порука. Пізніше я довідався, що Білокопитівська порука в ГПУ багато важила. Від Білокопитова я вперше довідався, що партійним обовязком кожного комуніста було інформувати ГПУ про все, що могло цікавити цю установу.

Хоч і добре я замаскувався, але через 2 роки мені довелось тікати.

Тим часом мені доручали різні громадські роботи і я мав не одну течку. Голова ТСЕАвіяхему та ревізійної комісії закритої робітничої кооперативи, Голова комісії для збору грошей на дирижабль „Клим Ворошилов", член бюра профспілкової та інших організацій.

Після краєвого зїзду товариств у Ростові мене висунули на голову районової ради ТСО/Авіяхему. Пізніше, довідавшись, що я позапартійний, запропонували вступити в партію.

Я знав, що починається заповнювання численних анкет, запити на місце народження і, напевне, вязниця.

Коло мене вже зібралася група земляків: мій та жінчин брати, знайомі — всі з фальшивими документами і молодші свого віку. В осени ми мали пройти призов до червоної армії, та одержати військові книжки.

На заводі я мав фіктивну посаду — техніка по боротьбі з домовим грибком і підлягав безпосередньо Москві. Платня висока, а роботи ніякої.

Я рахувався неодруженим, а тут приїхала дружина. Вона оселилась у іншому мешканні, маючи своє дівоче прізвище і я часто у неї просиджував вільні дні. Партійне начальство радить одружитись і я знову одружуюсь на своїй дружині, яка цим разом дістає моє нове прізвище.

Вимоги вступити до партії повторювались. Мені лишалось або вступити до партії, або тікати. Я рішив на останнє.

Серед масової втечі робітників та службовців з будівництва моя втеча нікого не здивувала.

(Дальше буде).

Віктор Андрієвський.

МИКОЛА МІХНОВСЬКИЙ

28. травня 1924 року трагічно скінчив своє життя один із найвизначніших діячів, яких знала українська історія — Микола Міхновський.

Микола Міхновський — це найтрагічніша постать у житті нашого народу: для нього він жив, працював, творив. Але він ніколи не мав розуміння своєї роботи. Навпаки: іронія, а то й відверта ворожнеча, ненависть, наклепи політичних ворогів і зрада друзів — це була звичайна нагорода за життя. А по смерті прийшла невдячність. Але — що найпарадоксальніше — ті, хто його ганьбив, згодом самі перебрали його науку, його політичну концепцію — цілу його самостійницьку ідеологію і практику, словом — піднесли його прапор...

Тож у сумну річницю його смерти годиться із вдячністю згадати Його память бодай нам на еміграції.

Микола Міхновський побачив світ у 1873 році в селі Турівці, Прилуцького повіту на Полтавщині, де його батько був сільським священиком. Сам батько, нащадок старого козацько-попівського роду свято беріг українські традиції в чорні часи царського панування над Україною і в обставинах сільського життя не боявся прилюдно виявляти любов до народних звичаїв та до нашої мови. Не боявся виголошувати проповіді українською мовою, не зважаючи на сувору заборону російської адміністрації.

Малого Миколу батько віддав у науку до прилуцької гімназії, де Микола, підрісши, гуртує товаришів у гімназіяльну українську громаду. Пізніше за цим прикладом повстає громада в лубенській гімназії під проводом найщирішого його друга і побратима — Володимира Шемета. По скінченні гімназії Міхновський переходить до Київського університету студіювати право.

Була це доба (початок дев'ятдесятих років), коли в цілій російській державі ширилися соціялістичні ідеї марксівського ґатунку. Українська студентська громада, діяльними членами якої були Міхновський і Шемет, також відчувала на собі подих отих нових вітрів з Европи. Під впливом творів і приватних листів Михайла Драгоманова і книжки Бельтова - Плеханова „Моністичне розуміння історії", що полонила душі тодішньої молоді, в київській студентській громаді стався розпад: більшість її членів пристала до соціялістичного напряму. Але Міхновський і Шемет з меншістю стали на національному українському грунті і ні на які компроміси з соціялістами не пішли Більше того: вони не тільки весь час боролися за свої думки в „громаді", але власним прикладом запроваджували їх у життя.

Незадовго перед тим на могилі Шевченка зібралася купка національно наставлених молодиків-українців і перед Шевченком склала присягу ціле своє життя йти за заповітами Тараса. Так 1891 р. повстало братство „Тарасівців" під проводом Івана Липи. Його вірними й послідовними братчиками до самої смерти були Міхновський і Шемет. Міхновський не поступився своїми „тарасівськими засадами" по скінченні університету, — ні тоді, коли спершу перебував якийсь час у Києві і своїми впливами підтримував націоналістів — членів студентської громади, ані пізніше, коли перейшов до Харкова, де став помічником адвоката.

Тут у 1900 році сталася важлива в історії українського політичного життя подія. На традиційне свято памяті Тараса Шевченка нелегально зібрались харківські українці. На тому святі Міхновський виголосив промову, в якій закликав до здійснення Тарасових ідеалів: до створення Української Самостійної Держави. Ця промова спричинилася до заснування „Української Революційної Партії" (РУП). Серед перших її членів були Міхновський та Шемет. Міхновському доручено написати першу декларацію нової партії. Він це зробив, поклавши в основу свою промову. Так повстав славетний в історії українського націонал-державницького руху твір „Самостійна Україна", що незабаром вийшов друком у Чернівцях на Буковині.

Але загальні настрої відбивалися й на РУП. Незабаром більшість її членів приймає соціялістичну програму й зрікається думок висловлених у „Самостійній Україні". Один з найвизначніших заступників цього соціялістичного напрямку і член реформованої РУП Дмитро Антонович у статті „Неіснуюче питання" — підносить думку, що національного питання, а в тому й українського — не існує взагалі, а всі національні проблеми можна розвязати в межах проблем соціяльних.

Тоді Міхновський разом із Олександром Макаренком і братами Шеметами засновує нову — „Народню Українську Партію". Головним ідеологом і діячем НУП є той же Міхновський. Він пише для неї кілька програмових творів, у тому числі й відомі: „Десять заповітів Українському Народові". Тут він дає українцям не тільки політичну програму, але й засади світогляду та особистої поведінки.

В питаннях українського державного будівництва Міхновський не знав компромісів. Коли в березні 1917 р. російський цар Микола II. відмовився від трону, Міхновський перший, і в той час одинокий серед українців, голосно заявив, що акт персональної унії з московськими царями, укладений в 1654 р. Богданом Хмельницьким, тепр упав сам собою, отже, й Україна як держава повертає собі свої суверенні права. Не гаючись ні хвилини він береться до організації українського війська, що має стояти в обороні української самостійної держави.

Його заходами на весні-влітку 1917 р. повстають вилучені з російської армії полки, спершу ім. Богдана Хмельницького, а потім — ім. Павла Полуботка. Він організує в Києві військовий клюб імени Полуботка і з купкою однодумців провадить підготовчу роботу для скликання першого українського військового зїзду. Але на цьому зїзді проти нього виступають українські соціялісти. В тяжкій полеміці з ними Міхновський доводить, що сучасна „бойова" програма для нас — це організація власного війська для власної держави і негайне припинення війни, бо в цій війні австрійські й російські українці ведуть між собою братовбивчу боротьбу. Українські соціялісти стояли на іншій засаді: провадити далі війну в обороні Росії, щоб у згоді з російськими соціялістами будувати вільну федерацію всіх народів на соціялістично-трудовій підставі.

Нарешті, по довгих змаганнях Міхновський хоч і не був формалвно переможений, але фактично усунений від війська і політичної роботи в Українській Центральній Раді, що складалася із соціялістів різних напрямків. Ще раз,, 6-го липня 1917 року, він пробує поставити на порядок денний справу української державности. Під його впливом і заходами його однодумців полк Полуботківців робить державний замах у Києві: захоплює всі державні установи й хоче передати всю владу в Києві і в Україні — Українській Центральній Раді. Але українські соціялісти — провідники Центральної Ради, налякані перспективами збройної бортьби із своїми „общерусскімі" товаришами, поспішили ліквідувати цей бунт".

Незабаром заходами тих же різно-партійних соціялістів-провідників Центральної Ради Міхновський взагалі був змушений покинути Київ і виїхати на румунський фронт: він тоді був прапорщиком запасу в російській армії.

Влітку 1917 р. з ініціятиви Міхновського, братів Шеметів та Вячеслава Липинського повстає, спершу в Лубнях, а далі в Полтаві, партія Українських Хліборобів-Демократів. Партія ця мала державницьку програму, стояла на засадах приватної власности — проти соціялізму. „Савети рабочіх і салдатских депутатов" усякими засобами перешкоджали її організації і навіть при тодішній повній свободі не дали її членам вільно висловлюватися й розганяли зібрання. Коли ж у листопаді 1917 р. ця одинока самостійницька українська партія виставила свій список кандидатів до установчих всеросійських зборів, то всім друкарням заборонили друкувати виборчі відозви й афіші цієї партії через те, що вона була **несоціялістична.** Першим кандидатом у цьому списку стояв Міхновський. На два мільйони поданих тоді загально голосів на цей мало кому відомий список усе ж припало тисяча сто одинадцять.

Прийшов бурхливий 1918 рік. Коли стало очевидно, що в боротьбі з ворожою навалою справа Директорії безнадійна, Міхновський все ж не втратив надії і зі свого боку робив усе можливе, щоб допомогти врятувати від розкладу бодай українське військо. З цею метою наприкінці січня 1919 р. він із Києва пробивається в Кременчук, де тоді стояла начальна команда під проводом полковника Болбочана. Але там він захворів на тиф.

По арешті Болбочана, вилужавши, пробирається на Кубань. Там у станиці Полтавській працює як народний учитель аж до весни 1924 р., коли потайно вертається в Київ до свого старого друга — Володимира Шемета. Большевицька розвідка довідується про його місце перебування. Відразу його не було арештовано, але запрошено на розмову до ГПУ. Про що там говорилося, нікому не відомо. Але на другий день було знайдено труп Міхновського в садку Шемети на Жилянській вулиці. Він висів на гілці яблуні.

Так скінчив своє життя Міхновський. Поховано його, як кажуть, десь на Байковому цвинтарі в Києві, але ніхто докладно не знає, за яких обставин і де його могила. Хто ж у ті часи відважився б проводити до могили найнебезпечнішого „ворога народу" — українського „шовініста"!

Коли оглянутись на життя й працю Міхновського, то кожному впаде в очі парадоксальне явище: за ті ідеали, які він проповідував, боролися проти нього, його ненавиділи наші ж люди, щоб потім від нього цілком перебрати не тільки його політичну концепцію, але й методи боротьби за неї. Тільки вся слава за його роботу припала не йому, а його добровільним чи недобровільним послідовникам і учням!...

Микола Міхновський — своєрідна у своїй поставі, багатстві, незмінності, послідовності й духовій могутності постать у нашій історії!

Ціле своє життя він боровся проти всякого соціялізму, а в тім числі і проти т. зв. „українського". А й після смерти українські соціялісти, перебравши його концепцію, не переставали зневажати його память.

Дехто каже: Міхновський народився 50 років зарано: його сучасники не могли спрйняти його ідей. Ні, ні, ні!!!

Якби не було Міхновського наприкінці минулого і на початку нашого сторіччя, то не було б і його наступників від 1917 року й до наших днів. Адже саме ті ідеї, які він обстоював з такою відданістю, дають сьогодні силу тим, хто себе за українців має.

А щодо слави й нагороди, то його нагорода прийде пізніше. Тоді, як, за надхненним пророцтвом автора „Історії Русов", „взищеться перед Богом кров народу нашого, многими потоками пролитая за те. тільки, що хотів він волі на власній землі і мав у тім замисли, всій людськості властиві".

(„Українська Трибуна").

В австрійському перехресті

(Докінчення зі стор. 2-гої)

народів разом, а кожна національна група має своїх виховниць, але, що українських дітей найбільше й українські виховниці духово найсильніші та запопадливі, то й діти різних національностей відмовляють спільно молитву по українськи, співають українських пісень та деклямують українські віршики.

На шкільних відносинах в таборі Куфштайн таки варто спинитися, бо якщо б сюди перейшов український табор з Лянделу, що має різні українські школи, то може й не були б виключені сутички з таборовою шкільною адміністрацією. Лянделські шкільні керівники потрапили себе якось твердше відмежувати. Коли там адміністрація має які вимоги щодо школи, то керівники заявляють, що поспитають свого власника, себто Братство св. Ап. Андрія в Інсбруку. І — як дотепер — на тому й кінчилося.

В самому місті Інсбруку йде дальше акція „очищування" міста від чужинців, у тому — й українців. А є тут такі, що тісно звязані з побутом у тому місті. Створена для перевірки окрема комісія французько-австрійська, в якій український делегат „Суспільної Служби", має голос щось ніби в характері оборонця, дотепер не багато випадків узгляднила. Цікаве, що про таку „прочищуючу" акцію не чуємо з ніякого іншого міста, де живуть наші скитальці.

Але „живий — живе думає" — каже наша народня приповідка. Так же й еміграція. Саме вчора, себто 5. липня відбулася в Інсбруку неабияка імпреза. Скитальці різних національностей відбули під патронатом французького генерала Войзара в німецькому театрі спільний концерт, зорганізований новоствореною „Суспільною Службою". Велика театральна саля була виповнена по береги р і з н о н а ціональними скитальцями, між якими гостювало багато французів та австрійців. Це немов різні народи представлялися собі взаїмно та презентували свої мистецькі нахили, сили і здібності перед чужинцями. Під оглядом виконання випав концерт у кожній точці бездоганно. Чи це сербський тенор, що нагадує Джілього, чи мадярський піяніст або скрипак, чи російський бас або меццосопран, чи балет — усьо було на високому мистецькому рівні й заспокоювало найвижчі вимоги публики, що заховувалася незвичайно культурно. Але українській частині віддано найбільше місця. Український мужеський хор „Ватра" з 36 осіб, під управою капельника львівської опери Льва Туркевича, співав двома наворотами — на самому початку 3 твори й під кінець 3 твори. Хор такий зіспіваний, а виконання таке викінчене, що коли під одушевлений заклик публики не повторював пісень, то тільки наслідком широкої загальної програми, що мусіла покінчитися перед початком театральної вистави тогож вечора. Це був справжній тріюмф українського мистецтва. Чи Ніжанківський, чи Людкевич, Гайворонський, Леонтович, Туркевич і новий надійний Гнатишак були б почули, як їх твори людські голоси просто грають. (На днях виїздить ця капеля до Швайцарії).

Ця імпреза дала вдумливому учасникові нагоду завважити цікаве явище. Коли інші народи виступали зо своїми точками одиничними представниками, отже без особливої ґуртової праці, то український хор дав доказ, що українська еміграція живе тим тільки, що винесла з собою, але сильно працює в збірноті, щоб могти вивести великий хор з такими високими спроможностями. Іще одне вдаряло, коли слухати було виконавців, чи глядіти на слухачів: скільки культурних цінностей могла дати кожна національна група у своєму рідному краю, коли б не була приневолена скитатися на чужині, де їх всіх обєднує в маленький „союз народів" — нехіть проти неприродно накидуваної доктрини.

6. липня 1947.

Релігійне мистецтво наших скитальників

Українські емігранти серед своїх буденних злиднів не забувають теж свої релігійні потреби. Українські священики-католики правлять переважно в римо-католицьких місцевих церквах, а по таборах, де є більші скупчення українців — побудовано скромненькі, але досить гарненькі українські церкви обох обрядів. Деякі порозкидані по альпейських горах самітні скитальці майструють собі окремі каплички, або вівтарики в хаті, що нагадує їм їхні церкви на рідних землях. Так нпр. п. Федорович Вероніка, з Буковини — Чернівці, по мистецьки змайструвала собі в своїй домівці в Інсбруці, Леопольдштр. 33/1 предивну капличку — вівтарик з образом Матери Божої Неустаючої Помочі. Слід зупинитися ближче над цим мистецьким твором. В 1946 р. в часі Майових Богослужень п. Федорович В. уладила з скромненьких матеріялів, як картона, кольорових паперів, позлітки та пр. вівтарик, висоти 60/20 цм., який є освітлений малими електричними жарівками. На горі є уміщений хрестик з прикрасами, а по середині образ Матері Божої Неустаючої Помочі. Ціла капличка має гарну орнаментику з коралів та перлів. Свічники, обрусики, та квіти доповнюють цю красоту. Під образом в мініятурі зроблено прегарне серце Матерії Божої, пробите мечем, прибране квітами та хрестами. Квіти з ручної роботи. На престолику артистично змайстрований кивотик з намальованою чашою. Цілий вівтар удекорований квітами та зеленю. Особливо гарно вражає орнаментика капітелів. Цей твір символізує велику релігійність серед наших скитальців, які стративши все, не забувають своїх релігійних традицій. — Чужинці часто подивляють та знимають цей вівтарик, який є доказом глубокої релігійности та великої талановитости українського народу.

Осок.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

29. серпня 1907 р.

ПРИЇЗД ЄПИСКОПА.

Його Преосвященство, епископ СС. Ортинський, прибув дня 27. серпня в год. 12:30 по пол. до Ню Йорку, витаний оваційно і з одушевленням усією Американською Україною.

УКРАЇНЕЦЬ ІНСПЕКТОРОМ ШКІЛ В КАНАДІ.

Українці, замешкалі в провінції Манітоба, в Канаді, діждалися вже свого інспектора-організатора. Як звідомляє „Канадійський Фармер", цю посаду має обняти з днем 1. вересня д. Т. Стефаник. Незабаром має бути іменований другий, йому до помочі.

УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ УЧИТЕЛЬСЬКИЙ СЕМИНАР.

Від 1. жовтня 1907 р. буде отворений у Винипегу, в Канаді, українсько-англійський семинар. Всі кандидати, які вже зголосилися і які зголосяться, мусять переходити вступні іспити.

КОНВЕНЦІЯ ГОЛОВНИХ УРЯДНИКІВ У. Н. СОЮЗУ В ТРЕНТОНІ.

На засідання Головних Урядників і Членів Контрольної Комісії У. Н. Союзу, що відбудеться 10. вересня в місті Трентоні, в стейті Ню Джерзі, призначено салю Лідеркранц Гол, 1027 Савт Клинтон Евеню. Урядників стріне на залізничій стації Комітет, члени якого матимуть синьо-жовті відзнаки з буквами У. Н. С. — За Виділ: К. Кирчів, А. Шаршонь, С. Ядловський, Т. Лабовський.

РОЗВЯЗАННЯ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ.

На різні запити повідомляємо, що спілка Українського Народного Дому, яка займалася пересиланням гроша до старого краю, зістала розвязана на надзвичайних зборах 7. травня 1907 р. Наради в цій спарві відбулися під ч. 123 Сусекс Ст., в Джерзі Сити. Завідателі маєтку розвязаної спілки мають сплатити членам решту уділів і звернути гроші людям. Завідателями настановлені: Константин Кирчів, Семен Ядловський, Гаврило Дзядик. Готівки в касієра Дзядика є $1,657.28, решта розпозичена на домах. Частина о. Н. Струтинського находиться в Краєвім Кредитовім Союзі у Львові, в Галичині.

ДЕСЯТА КОНВЕНЦІЯ

ЛІҐИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ.

За кілька днів відбудеьтся у місті Филаделфії, в готелі Бенджамин Френклин величавий Зїзд Ліґи Української Молоді Північної Америки.

Буде це Десята Конвенція, яка відбудеться в днях 30. серпня і 1. вересня б. р.

В 14-ту річницю існування Ліґи пригадаємо собі її історію, що від 1933 року, коли то відбулась Перша Конвенція в місті Шікаґо. Ця історія цікава, бо звязана якнайтісніше з цілим ідейним життям української молоді в Америці. Вона пригадає нам ці засади, які положено в основи організації нашої молоді, як і те, як ми їх здійснювали, бо ж нашим бажанням було будувати на тих засадах та ідеалах наше дальше життя в Америці. Ці засади демократії, звязані з нашим американським життям та нашими змаганнями допомогти українському народови допомогти здійснювати подібні ідеали на його рідній землі, в Україні.

Десята Конвенція Молоді буде першою великою повоєнною маніфестацією нашої молоді. На ній будемо застановлятись, як нам передати наші завдання та ідеали молодшій від нас генерації, щоби вона заховала наші культурні надбання та піддержувала наше громадське життя, додаючи нового запалу.

Ці справи будуть порушувані в різних докладах, які цілком певно спричинять широку і цікаву дискусію. Війна спричинила певну прогалину в українсько-народнім житті нашої молоді. До слова приходять нові молодечі сили, з новими напрямами. Усе це треба передумати, видвигнути на публичну арену і обговорити. Таким чином дамо теж багато цікавого матеріялу до застанови різним нашим молодечим товариствам на місцях, які не раз стоять перед такими проблемами і самі не годні їх розвязати.

Думаємо, що цею Десятою Конвенцією зацікавиться не тільки молодь, але теж і старше громадянство. Зокрема зацікавляться нею певно й наші головні організації та преса. Їм теж буде цікаво пізнати, що уявляє собою нинішня українська молодь в Америці, якими думками живе, до чого змагає. Та вже таки для усіх буде цікаво побачити імпрезу „Парада Таланів", яка відбудеться в неділю 31. серпня в 2 годині пополудні та в якій виступлять хорові групи і танцюристи з різних сторін Америки, а теж і з Канади.

Надіємось, що старше громадянство возьме участь в цьому Зїзді, будучи на імпрезі чи бенкеті, чи прислухуючись рефератам та дискусіям у характері гостей.

На закінчення подам ще порядок Десятої Конвенції Ліґи Української Молоді Північної Америки:

1. **Пятниця,** 29. серпня 1947, 7.30 вечером: Реєстрація у готелі.

2. **субота,** 30. серпня. 9.00 рано, продовження реєстрації, 10.30, Отворення Конгресу. 1.30 пополудні: Обідова перерва. 6.00 вечером: Наради ветеранів. 9:30 вечером: танці.

Неділя 31. серпня. 9.00 рано Церковні Богослуження. 2.00 пополудні: Парада Таланів. 7.00 вечером: Бенкет у готелі. 9.00 вечером: Танці.

Понеділок 1. вересня. 10.00 рано: Дальший тяг нарад Конвенції. 1.30 пополудні: Обідова пора. 2:15 пополудні: Продовження нарад, резолюції, вибір нової управи, внески і закінчення.

Степан Мілян,
Филаделфія, Па.

ЗВІТ

ЗІ ЖЕРТВ, НАДІСЛАНИХ ДО ЗЛ. У. А. Д. КОМІТЕТУ. (ЗА ТРАВЕНЬ 1947)

Ню Йорк, Н. Й. Д. Семенюк $1, В. Заставний 1, Запомогов. Коміт. пов. Бібрка (А. Королик 26, А. С. Фішер 1, М. Дутко 2, Т-во „Дністер" 361 від. У. Н. С. „Коляда" С. Кучма 125.66. Жертв. Павло Гаврис 15; по 6: Й. Соловський, В. Гнатів; по 5: А. Чайка, В. Фурик, С. Левко, Н. Сенів, А. Яворський, І. Кошлічук, Н. Поліщук, А. Лапацька, Н. Куций; по 2: В. Бреждень, П. Хома, С. Прончак, М. Януш, А. Лисяк, П. Бих, М. Малетич; по 1: А. Бартків, Е. Білецький, О. Білоус, М. Бурмас, В. Бучинський, В. Бих, Г. Цільник, П. Чарнецький, П. Чорній, М. Демський, І. Драган, С. Франко, О. Гуральний, І. Галичин, М. Галичин, А. Гацяк, В. Гнатів, Н. Гулей, А. Кирич, М. Котик, В. Кожух, А. Кузик, П. Кучма, Н. Левкович, В. Навроцький, П. Накупінський, Н. Никифорчин, П. Нестор, В. Озаранець, О. Олексів, С. Папроцький, І. Першин, П. Почтар, І. Проценко, Г. Романишин, К. Репінсон, М. Савицький, Д. Савчак, П. Соколовський, Н. Сосницький, А. Семанів, Д. Швець, Н. Щуст, І. Ушитко, Н. Василишин, С. Вишневецький, П. Вишньовський, Г. Вітович, А. Волошин, Г. Якимів, С. Яловега, Н. Юшкевич, Е. Захарчук, Д. Захарків, П. Задорожний, А. Залужна, І. Зарицький, С. Жигайло, Н. Добрянський, І. Драган, В. Ґерич, М. Гуцалюк, С. Ковальчук, Д. Костишин, М. Кей, Т. Мороз, П. Моторний, Л. Миронюк, М. Олексів, В. Павлів, К. Першин, О. Прокопів, І. Пукало, М. Валович, Ю. Лиси, М. Мойсей, решта дрібними. Й. Марусевич 1, Марія В. Шредер 5, В. Вільчинський 5, І. Собенко 2, Л. Андрусів 3, І. Лузняк 1, М. Горбовий 5, Марія Палій 1, В. Каспрук 1, Анна Боднарчук 1, Д. Костів 1, М. Грицишин 1, Д. Г. Костинюк 1, Марія Полчій 4, І. Лесюк 1, Марія Бобик 1, Марія Василишин 2.

Корона, Н. Й. Анна Боднар $6.

Фар Раковей, Н. Й. Н.Н. $1.

Рочестер, Н. Й. Допомоговий Комітет $300 (переслав секр. К. Шевчук) М. Дашкевич 3.

Ром, Н. Й. І. Гончар $1, А. Федрик 1.

Коговс, Н. Й. Василь Павтак ((Д. Зальопаний) $12.

Вестбури, Н. Й. В. Фанкевич $1.

Бронкс, Н. Й. Хор при Кат. Церк. П. Д. М. $25, переслав М. Барила, п-і Кильчер 1, В. Теліщевський 3, П. Зятковський 3, С. Гірний 1.

Дюргемвил, Н. Й. Т. Харитон 1.

Н. Мерик, Н. Й. Анна Черпуха $1.

Севона, Н. Й. В. Муран $2.

Литл Фолс, Н. Й. В. Суховий $1.

Елмайра, Н. Й. М. М. Ментач $5, Гр. Левуш (член. вкл.) 5.

Риджвуд Квін, Н. Й. В. Балабан $1.

Бруклин, Н. Й. Гр. Голуб $1. І. Кочанюк 1.

Сиракюз, Н. Й. П. Богай $1.

Бофало, Н. Й. Г. Плотиця $1.

Гемстед, Л. Ай,, Н. Й. Ліна Проневич $10.

Наягара Фолс, Н. Й. М. Масло $2.

Лакавана, Н. Й. Розалія Ткач $1.

Джерзи Сіті, Н. Дж. Л. Дума $5, Чорноморська Січ (чл. вклад.) 10, Анастазія Попик 2, Від. 3 Провид., пересл. І. Труш 25, Мигович 1.

Пасейк, Н. Дж. П. Гулька $10, Церква св. Миколая, переслав В. Юрків 86.50.

Клифтон, Н. Дж. О. Давидович $2, О. Соколовський 10, О. Сороковський 2, Н. Станчак 1.

Ірвингтон, Н. Дж. С. Коца $2, М. Тросцінецький 5.

Елизабет, Н. Дж. Д. Штім $1.

Карні, Н. Дж. М. П. Слободюк $1.

Нюарк, Н. Дж. Марія і Данило Романків $25, В. Парчук 5, Допомоговий Коміт., Нюарку, „писанка" (В. Салабун $154, 28 Від. СУА (С. Присяжна) 50, С. Модник 1, А. Боднар 2.

Френклин, Н. Дж. І. Купіч $5.

Кемден, Н. Дж. П. Гаєвскі $5, Т. Журавецький 1.

Блумфілд, Н. Дж. А. Курц $5.

Трентон, Н. Дж. М. Мізюк $1, Агафія Слабіцький 2.

Картнер, Н. Дж. М. Парляковський $1.

Морис Плейнс, Н. Дж. Д. Оринич $1.

Іст Петерсон, Н. Дж. Відділ 64 УНС $7, колекта від членів: по 2: С. Винярський, А. Федин; по 1: С. Сасовскі, П. Гайда, К. Барон, Т. Зелінський, А. Гаргер, І. Верхолюк, І. Схомак, Н. Ничка, Фединькевич

Филаделфія, Па. Відділ 48 СУА, переслала Е. Слободзян $50, Відділ 41 СУА, переслала Т. Костик 25, Параскевія Дурановська 2 П. Ткач 20, П. Голович 1, С. Закалужний 1.

Бристол, Па. Укр. Амер. Ситиз. Клюб (секр. М. Паланий) $50.

Шарпсвил, Па. П. Ясновський $1.

Клеймер, Па. В. Греб $5.

Патсвил, Па. Антонія Плеснярська $2.

Шамокин, Па. Анна Дроздяк $1.

Сентралія, Па. Марія Криницка $2.

Честер, Па. Спільний Допом. Коміт. В. Честер і Іст Честер з віна Укр. Нар. Дому $300, Анна Ополінська 1, І. Лучко 1.

Арнолд, Па. Відділ 296 УНС в Нюкенсингтон $50, Укр. Ситиз. Клюб $50.

Олифант, Па. Н. Кружковський $1.

Ветерфорд, Па. Катерина Боднарчук $1.

Алентавн, Па. Марія Турчин $5, о. Г. Хомицький 5, Г. Г. Біленський 1.

Дженет, Па. М. Опар $2.

Бентлейвил, Па. Відділ 109 УНС переслав М. Шепеляк $10.

Вилкс Бери, Па. Варвара Пітяк $2, Марія Коханевич 1.

Бургетставн, Па. П. Бен $2.

Лудлов, Па. Павліна Кулька $1.

Скрентон, Па. М. Кравець $1.

Кореаполіс, Па. В. Танчак $1.

Шамокин, Па. Анна Дроздяк $1.

Питсбург, Па. Перша Укр. Націон. Орг. (член. вкл.) $10, Укр. Нар. Поміч, 141 Від. передав В. Шабатура $200.

Болтимор, Мд. Марія Лучишин (чл. вклад.) $10, Відділ 59 СУА (збірка Ю. Маньовська) $75. Жертводавці при освіді Свяченого: по $5: о. Маньовський, Й. Приймак, М. Дмитрів, М. Крисоватий, Анна Смоляк, М. Дембовський 4, Олена Штогрин 3; по 2: Анна Левко, О. Шандрівський, П. Боднар, Анна Чорній, Тетяна Скушка; по 1: Ю. Маньовска, Т. Дмитрів, Б. Стемпер, С. Бохна, Т. Лучишин, М. Жук, А. Шулька, П. Шулька, С. Шпатура, М. Лучишин, Пальчук, М. Нелсон, С. Кузик, Н. Пальчук, М. Захарко, Е. Вінніцка, М. Кащак, Й. Ворч, О. Папіш, Т. Качор, Я. Поліщук, М. Хімяк, М. Ратайчик, А. Ратайчик, Т. Проданчик, М. Стено, О. Іванявич, Т. Саплива і В. Реннер, дрібними датками 2; Юлія Маньовська 1.

Колчестер, Конн. П. Бусель „писанка" $10.

Ст. Пол, Мінн. Анна Никитюк $2.

Бриджпорт, Конн. Й. Копіш $2.

Стемфорд, Конн. Укр. Доп. Ком. в Бриджпорт, прислав секр. М. Галькевич $300.

Барксбури, Масс. І. Виноградник $2.

Чесепік Сіті, Мд. С. Блендий $2.

(Докінчення буде).

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.,
P. O. BOX 1661,
PHILADELPHIA 5, PA.

БРИТІЙСЬКІ ПРИНЦЕЗНИ. — Тепер багато мови в Британії про евентуальну наслідницю на британський престол, принцезу Елизабет (зліва), що виходить в осені заміж. Та її сестра Маргарет, маючи уже 17 років, теж зачинає звертати на себе публичну увагу. Вона вже дістала перший військовий титул — полковника ліхоти.

Розшукування цивільних осіб

I

Одним з тяжких наслідків війни є неможливість звязатися з рідними й приятелями, наколи ще живуть. Зараз же по війні гостро відчувалася потреба в якійсь організації, що помагала б розшукувати таких осіб. На сьогодня є три організації, через які можна робити розшукування, а саме: 1. Центральне Бюро Пошукувань (CENTRAL LOCATION INDEX), що на жадання американців старається розшукати скитальців; 2. спеціяльний відділ при департаменті державних справ, який на прохання американських громадян тут старається розшукати американських громадян заграницею; 3. Американський Червоний Хрест, який, у співпраці з товариствами Червоного Хреста в інших країнах, відновив працю пошукування цивільних осіб на прохання тих, хто живе в Злучених Державах.

В цій статті є мова про розшукування через Червоний Хрест. В наступних статтях буде вказано, що робить Центральне Бюро Пошукувань та спеціяльний відділ при департаменті державних справ відшукання цивільних осіб заграницею.

Представники Червоного Хреста приймають прохання від американців про відшукання цивільних осіб — в тім числі й скитальців — у всіх країнах, крім Німеччини.

Прохання треба подавати на спеціяльних аплікаціях, що їх можна дістати в місцевих відділах Червоного Хреста.

Приймають прохання про пошукування тільки окремих осіб, але не організацій, компаній. Перед тим як звертатися до „Червоного Хреста з проханням віднукати рідню чи приятелів, треба самим спробувати навязати звязок з ними й коли за три місяці не прийде відповідь, тоді вдатися до Червоного Хреста.

Якщо військова людина хоче когось розшукати, то ліпше для неї, щоби прохання подав приятель, або хтось з рідні, кого знає пошукувана особа, бо військові часто міняють адресу. В проханні треба подати останню знану адресу пошукуваної особи — число дому, вулиця, місто чи містечко, країна. Наколи це мале містечко, чи село, треба подати назву найближчого більшого міста. Наколи це мале містечко, чи село, треба подати назву найближчого більшого міста. Наколи пошукувач знає дві адреси особи, яку шукає—одну в одній країні, а другу на скитальчий табор в іншій країні, треба вказати обидві й пошукування будуть провадитись обидвох.

Якщо пошукувана особа пише не латинським правописом, а іншим (якого, наприклад, вживає грецька, китайська, японська чи російська мова), тоді треба подавати імя й адресу правописом відповідної мови. Треба перекладати на англійську мову цілу адресу.

Зогляду на велике переміщення цивільного населення та на брак засобів транспорту й комунікації в країнах, потерпівших від війни, справа пошукування тягнеться часом досить довго. Швидкість праці в цій ділянці залежить від можливостей товариств Червоного Хреста в різних країнах. Американський Червоний Хрест не може гарантувати, що йому вдасться розшукати якусь особу, або дістати якісь відомости про неї. Наколи нема відповіди, треба вважати, що відшукати дотичну особу або дістати про неї вістку не вдалося.

В аплікації про пошукування когось треба подати також кілька слів про себе. Але Американський Червоний Хрест не береться за передачу вісток тим особам, яких сучасна адреса відома.

Американський Червоний Хрест не береться за пошукування: 1) громадян Злучених Держав заграницею; 2) безвістних вояків держав „осі"; 3) воєнно-полонених держав „осі".

Загальна Рада — Фліс.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 23. серпня 1947 року померла в 64. році життя

МАРІЯ ФЕЦАК,

довголітня членкиня відділу 312 У. Н. Союзу в Савт Плейнфілд, Н. Дж.

Покійна полишила в смутку 3 синів і 1 дочку. — В. Й П.!

Дацько, секр.

ТАРЗАН, ч. 1674. Смертельний замах?

В одній хвилині, коли пес вкусив Тарзана,з ручний Зорг накинув на нього сітку...

і малпочоловік попав у сільця цілком безрадний.

Тимчасом Джена, взявши Нкіму за провідницю, побігла стежкою в джунглях за допомогою.

Якраз тоді, коли пан джунглів лежав обезвладнений у сітці, Зорг дбайливо прицілився, як це робили старинні борці-гладіатори.